

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(25)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

УДК 330-339:321.7;159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Саєвич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Піла В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф.

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 1 від 27 січня 2010 р.)

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подоляка А. М., д-р юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

Наукові праці МАУП / Редкол.: В. Б. Захожай (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. —

К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — Вип. 2(25). — 270 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з економічних і психологічних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/6 від 14 червня 2007 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2010
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	5	Кім Л. С. Концептуальні підходи до стратегічного управління персоналом	72
Малащук Д. В. Дослідження і функціонування нейромереж на валютному ринку	5	Цуцулескі Александар Структурні зміни на міжнародному ринку туристичних послуг	76
Хачатрян О. Проблеми регулювання національних фінансових систем в умовах глобалізації	9	Нгуен Куинь Май Секьюритизація в “Большой Восточной Азии” и дипломатические стратегии Вьетнама	84
Атакишиев М. Д., Салимов С. М. Роль енергетики в стратегії устойчивого развития Азербайджанской Республики	15	Кєсковскі З. В. Комунікативний менеджмент та його роль в інформаційному забезпеченні системи державного управління Болгарії	90
Юсеф Н. Н. Перспективи розвитку міжнародних економічних відносин України та Сирії	24	Жанкевіч Л. В. Розвиток господарського контролю: історичний аспект	96
Задорожний В. П. Державне управління інвестиційним процесом як об’єкт дослідження в науковій літературі	28	Захожай О. А. Еволюція наукових підходів до аналізу місця і ролі держави в ринковій економіці	101
Ейсмонт В. С. Сучасна парадигма державного регулювання економіки та її сфер	34	Газанфаров Єльчін Муслім огли Методичні підходи до формування системи фінансової безпеки банку	107
Куслій В. О. Інвестиційний потенціал України в контексті інноваційного розвитку	44	ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	116
Ручка Н. В. Екологічна економіка і промислова екологія – теоретичні засади стійкого екологічно безпечного розвитку суспільства	47	Медвідь Ф. М. Інформаційна безпека України: генеза і становлення	116
Мельник П. П. Еколого-економічні проблеми в галузі рослинництва	53	Мусали Ерол Салех-оглу Проблеми і тенденції розвитку модернізаційних процесів в Україні	123
Головач Н. В. Сучасні аспекти визначення професійної спрямованості студентів напряму “Менеджмент”	57	Луценко М. О. Взаємозв’язок демократії та громадянського суспільства в Україні	130
Рижиков В. С. Значення економічної культури юриста в стабілізації макроекономіки	62	Серпінський А. О. Україна в системі монополярного і мультиполярного світу	134
Рожкова Е. М. Методологічні основи організації обліку на підприємствах промисловості	67	Приймак Ю. В. “Використання” демократичного досвіду людства в процесі здійснення демократичних реформ в Україні	139

Безсмертний А. В.

Взаємозв'язок політичної, світоглядної,
моральної та правової культури 147

Доброва О. В.

Ознаки сучасного політичного процесу
в Україні 154

Стельникович А. С.

Конституція України та практична ідея
становлення соціально-правової держави 157

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ 162**Шконда В. В., Кальянов А. В.**

Компетентнісно орієнтований підхід
до підготовки майбутніх фахівців 162

Сидорук О. О.

Методи психологічного впливу на особистість
у правоохоронній діяльності 167

Леоненко Н. О.

Суб'єктивні уявлення студентів про професійну
підготовку та психологічні умови і чинники
сформованості професійно значущих якостей
у майбутніх медичних психологів 173

Николин І. М.

Чинники формування ідентичності в процесі
професійного становлення особистості 180

ЮРИДИЧНІ НАУКИ 185**Юлдашев О. Х., Курко М. Н.**

Методологічні засади вдосконалення
адміністративно-правового забезпечення
державного управління (на прикладі сфери
інноваційного розвитку) 185

Пантюхін В. О.

Концептуальний підхід до розвитку
кадрового потенціалу в сучасній Україні 191

Дорошев А. О.

Проблемні аспекти забезпечення
інформаційної безпеки держави 194

Ткаліч А. О.

Роль омбудсмена в системі захисту прав
людини і громадянина 199

Мигалевич В. В.

Розуміння корупції як передумова
її подолання 204

Дукоскі С. М.

Міжнародно-правові зобов'язання
Республіки Болгарія у сфері захисту
права на свободу совісті та віросповідання 209

Котеньова О. В.

Порядок розрахунку штрафних санкцій
за порушення правил здійснення
господарювання 214

Куртакова А. О.

Соціальне партнерство: об'єктивні
передумови виникнення соціального
партнерства, теоретичні аспекти
соціального партнерства 219

Ібрагімов Абіл Самаддін огли

Правові засади Європейського Союзу
в соціальній сфері 225

Вихристюк О. С.

Нормативно-правове забезпечення
регулювання економічної безпеки
підприємств 231

Корона С. О.

Правові та організаційні засади системи
державного управління у забезпеченні економічної
безпеки і запобіганні економічній злочинності 237

Мурашкіна Т. А.

Парламентські аналітичні служби
в інформаційному забезпеченні
законотворчого процесу 244

Коломієць О. А.

Правова культура в житті українського
суспільства на сучасному етапі 250

Гавриленко Ю. М.

Становлення українського трудового права:
історичний аспект 254

Абдуллаєв Самир Айдьн оглы

Современный международно-правовой статус
Каспийского моря 259

Відомості про авторів 266

ОЗНАКИ СУЧАСНОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Наукові праці МАУП, 2010, вип. 2(25), с. 154–156

Досліджуються головні тенденції розвитку і зміни, які відбуваються в політичній системі України, а також здійснюється аналіз основних аспектів і характеристик перебігу політичних подій держави в перехідний період її розвитку. Аналізується реалізація основних конституційних повноважень інститутів органів влади та втілення на основі демократичних принципів державотворення.

Невід'ємною стороною політичної реальності виступає політичний процес, який розкриває специфічні риси і грані політичної сфери суспільного життя. У найзагальнішому вигляді він характеризує взаємодію політичних і соціальних структур суспільства, ту площину політики, де виконуються ролі й функції головних суб'єктів і носіїв політичної влади. При цьому політичний процес розкриває зміст не тільки конституційних, а й нормативних, або офіційно бажаних, реально існуючих фактів і явищ, що склалися на перетині соціального і політичного життя. Політичний процес — це рух, динаміка, еволюція політичної системи, зміна її стану в часі і просторі. Це сукупність дій, інституціоналізованих і неінституціоналізованих суб'єктів щодо здійснення своїх специфічних владних функцій, що ведуть до трансформації і розвитку (занепаду) політичної системи суспільства. Усі форми політичної поведінки суб'єктів політики в остаточному підсумку поєднані однією й тією самою внутрішньою потребою самозбереження — впливати на політичні рішення, які приймаються державною владою.

Сучасну теорію політичних процесів розробляють В. Бабкін, В. Горбатенко, І. Курас, В. Куценко, А. Лузан, О. Мироненко, М. Михальченко, М. Мокляк, Ю. Римаренко, Ф. Рудич, В. Цветков, Ю. Шемшученко та інші дослідники. Взаємозв'язок політичної теорії і теорії права, конституційного права та українського національно-державного будівництва розглядається в працях В. Авер'янова, О. Бабкіної, В. Бебика, М. Вівчарика, О. Картунова, О. Костенка, І. Кресіної, В. Погорілка, В. Степаненка, В. Якушика та деяких інших суспільствознавців. Чималий інте-

рес до вищенаведених напрямів досліджень виявляють російські та західні вчені і політики. Проте комплексних досліджень сучасного політичного процесу в Україні, як специфічної галузі діяльності людей, в якій діють політичні відносини та ідеї, інститути (держава, політичні партії, інші громадські організації тощо), як процесу генерування, реалізації політичних цілей за певних історичних умов, на жаль, обмаль.

Так, політичний процес в нашій країні — це багатовимірне і динамічне явище, яке, з одного боку, зумовлює необхідність розгляду багатьох параметрів при спробі виділити їх внутрішню специфіку. З другого — безперервність і безкінечність процесу становлення політичної системи як однієї з ключових характеристик транзитного періоду, що потребує усвідомленого вибору параметрів для аналізу (причому, на різних етапах історичного розвитку домінуючими можуть бути різні ознаки).

Для України, як однієї з країн, що недавно стала на шлях демократичних перетворень, першочергове значення має питання спроможності інститутів демократії витримати випробування часом, вистояти в політичних конфліктах і кризах. Значною мірою це залежить від типу політичного режиму, що утворився в країні.

Основними ознаками сучасного політичного процесу України є:

- конституційні ознаки (виборність найважливіших органів політичної влади, юридична рівність громадян, гарантії прав меншості, багатопартійність і т. д.);
- процесуальні ознаки (транзитивність, розбудова демократичної держави і т. д.);

- режимні ознаки, тобто ознаки, що стосуються безпосередньо способів здійснення влади (електоральність, обмежена конкурентність політичного процесу, авторитарність у розв'язанні деяких проблем, домінування виконавчої влади, безконсенсусний тип вирішення політичних конфліктів і т. д.).

Щодо визначення типу політичного режиму в Україні існує велика кількість думок, але компромісним шляхом у вирішенні суперечностей навколо цього питання є спроба зіставити кілька відомих політичній науці типологій політичних режимів. Український політичний режим є однією з модифікацій неопатримоніального політичного режиму. Неопатримоніалізм — це своєрідний симбіоз деяких елементів традиційного суспільства і сучасної держави. Внаслідок цього неопатримоніальним режимам притаманна невідповідність між “зовнішнім фасадом” сучасної держави (наявність конституції, писаного права, парламентсько-партійних інституцій, системи виборів та ін.) і внутрішньою логікою її функціонування, що є цілком патримоніальною. Так, для України характерна персоналізація влади, коли для політичної самоідентифікації має головним є не політичні програми, а особистість політичного лідера. Іншою ознакою неопатримоніалізму в Україні є клієнталізм, або патронажні відносини, — це поширення етнічних, регіональних, сімейно-родинних та подібних зв'язків на політичну сферу. Розподіл посад, міністерських портфелів, пілг тощо здійснюється саме за такими критеріями. Наслідком таких відносин є високий рівень корупції, що нині один з найважливіших шляхів і механізмів досягнення політичних та інших цілей.

Політичний процес в Україні виявляє такі неопатримоніальні ознаки:

- по-перше, основним агентом політичного процесу в Україні є держава, котра існує не поряд з суспільством, а над ним;
- по-друге, провідне місце в системі державного управління посідають представники бюрократичного корпусу (в Україні це віднайшло свій відбиток в існуванні “партії влади”, що зосереджена навколо президента, і стосунки в якій будуються знову ж таки за принципом клієнталізму);
- по-третє, у політичній грі переважають ті партії, організації, що підтримують уряд, і нарешті, в українському суспільстві, як і в будь-якому неопатримоніальному суспільстві, сучасні форми громадянського зв'язку

співіснують з численними традиційними і напівтрадиційними формами.

Якщо ж поглянути на динаміку політичного процесу в Україні, то політичну історію України за характером реалізації владних повноважень умовно можна поділити на два етапи: перший — до 2004 р.; другий — період після 2004 р. Відповідно модифікації, що мали місце, стосувалися, по-перше, інституціональних перетворень, а по-друге — логіки політичних процесів і боротьби.

Для кінця першого періоду була характерною значна плюралізація політичної системи, що стала основою для персоніфікації політики і пов'язаної з нею слабкості політичних партій. Нині, з одного боку, рівень підтримки тієї або іншої політичної сили прямо залежить від популярності і електоральної привабливості її лідера. З другого боку — поширена практика створення деякими популярними політиками партій “під себе”. Негативи такої тенденції пов'язані насамперед з гальмуванням процесів політичної структуризації українського суспільства і розвитку політичної культури участі та політичної свідомості. Групування навколо певної особистості часто призводить до виникнення великої кількості виборчих проектів з метою популяризації лідера, а також свідомого чи несвідомого відтягування електорату з інших партій [5; 6].

Плюралізація як така створила умови для істотного переформатування електоральної географії України, оскільки загальні зміни політичного процесу в країні яскраво відобразилися на його регіональній політиці. Таким чином, сутність політичного процесу в Україні вбачається у природному, еволюційному досягненні суспільно корисного балансу між політичним впливом кожного з його суб'єктів. Це потребує визначення пріоритетності дій окремого суб'єкта на кожному етапі політичного процесу.

Отже, сучасному політичному процесу в Україні притаманні дві тенденції:

- з одного боку, відбувається процес формування громадянського суспільства, стан якого визначається взаємодією багатьох факторів, серед яких важливе місце посідає: а) забезпечення свободи особистості та власної ініціативи; б) відповідальність за наслідки власної дії; в) здатність індивіда до громадського співробітництва заради індивідуальної та спільної вигоди та миру [1, 43]. Цей процес вимагає творення адекватної такому суспільству не лише соціально-політичної системи [2, 96], а й політичної

культури, здатної засвідчити участь українського народу в загальноцивілізаційному процесі людського поступу, характерною ознакою якого є орієнтація на гуманізм;

- з другого боку, триває процес формування національної держави, теоретико-методологічним підґрунтям якого виступає національна ідея. Проблемі становлення національної ідеї, інтерпретаціям її мети та засобів досягнення в сучасних історичних умовах присвячено праці багатьох науковців. Так, О. І. Семків зазначав, що саме “національна ідея відображає глибинний рівень національної свідомості, сукупність ціннісних настанов нації, спрямування мислення народу”, вона є “найбільш простою і доступною формою соціального об’єднання людей”, а тому виступає “чинником життєствердження нації як дієвого учасника політичного життя”, вона — “складова політичної культури нації, вона виражає намір окремих осіб і груп зробити найкращі риси народу керівним принципом діяльності” [3, 77, 78].

Своєрідність політичного процесу в Україні залежить від офіційного статусу його суб’єктів, особливостей конституційного та законодавчого розподілу між ними владних повноважень, так само, як і від впливовості їхніх суспільно-політичних сателітів як джерел рекрутування кадрів. Такими є органи виконавчої і законодавчої влади, судова влада як арбітр, партії, суспільно-політичні рухи й організації і, звісно ж, засоби масової інформації. Це показник продуктивності політичної системи і, як наслідок, результативності загальнополітичного та окремополітичних процесів.

Отже, політичний процес у сучасній Україні, який репрезентує стан реалізації демократичних принципів побудови державної влади, далекий від ідеального стану. Відсутність консенсусу у цілях і засобах політичної дії, зокрема у прийнятті політичних рішень, призупиняє розвиток політичної системи, навіть враховуючи нагальні потреби всередині країни. Очевидним стає, що лише шляхом модернізації існуючої політико-соціальної системи можливим є її приведення у відповідність до європейських стандартів.

Література

1. Карась А. Ф. Громадянське суспільство і національна культура // Гуманізм та утвердження громадянського суспільства в Україні: Вісн. Львів. ун-ту. Серія сусп. наук. Вип. 32. — Л., 1995. — С. 43–50.
2. Шведа Ю. Р. Політична система і проблеми гармонізації соціально-політичних відносин в Україні // Гуманізм та утвердження громадянського суспільства в Україні: Вісн. Львів. ун-ту. Серія сусп. наук. Вип. 32. — Л., 1995. — С. 94–99.
3. Семків О. І. Гуманізм української національної ідеї // Гуманізм та утвердження громадянського суспільства в Україні: Вісн. Львів. ун-ту. Серія сусп. наук. Вип. 32. — Л., 1995. — С. 76–84.
4. Крисаченко В. С., Степико М. Т., Власюк О. С. та ін. Українська політична нація: генеза, стан, перспективи / За ред. В. С. Крисаченка. — К.: НІСД, 2004. — 656 с.
5. Чебаненко О., Шрамович В., Ковриженко Д., Колодяжна Н. Консолідована демократія: перспективи для України // Часопис “Парламент”. — К., 2008. — № 1. — С. 24–38.
6. Теобальд Р. Патримониализм // Альманах сравнительных исследований политических институтов, социально-экономических систем и цивилизаций. — Х.: Константа, 2004. — Вып. 2. — С. 141–152.

Політичний процес є однією з центральних категорій політичної науки і являє собою багатоаспектну проблему, що потребує ретельного теоретичного обґрунтування. На сучасному етапі ефективність правової системи та створені нею рамки функціонування політичної системи доволі низькі, що робить значно вужчим критерій відкритості та ефективності політичних процесів у державі.

Политический процесс — одна из центральных категорий политической науки и являет собой многоаспектную проблему, требующую детального теоретического обоснования. На современном этапе эффективность правовой системы и созданные ею рамки функционирования политической системы довольно низкие, что делает намного уже критерий открытости и эффективности политических процессов в государстве.

The political process is one of the central categories of political science, a multi-issue that requires careful theoretical study. At present, the effectiveness of the legal system and its functioning frameworks of political system are rather low, that makes significantly lower the criterion of openness and effectiveness of political processes in the country.

Надійшла 18 квітня 2010 р.